

1964/1965 DERS YILINI AÇIŞ KONUŞMASI

Prof. Dr. Orhan OĖUZ
(Akademi Reisi)

Orta Anadolu'da İktisadi ve Ticari Bilimlerin Üniversiteler seviyesinde öğretim, eğitim ve araştırmasını yapacak bir müessesenin kurulması ve onun başarılı olup olmaması, memleket için elbette bir önem taşımaktadır.

1958 yılının Kasım ayında Eskişehir Akademisi gece öğretim yapan Yüksek İktisat ve Ticaret Okulu olarak 367 öğrenci ve 3 öğretim üyesi ile İş ve İşçi Bulma Kurumunun Yurt olarak inşa edilen binasında öğretime başladı.

1958 - 1959 senesi müessese için güçlüklerle dolu idi. Bunları şu şekilde özetlemek mümkündür.

a) Müessesenin bir kanunu yoktu. Sadece Siyasal Bilgiler Fakültesinin, Fakülte olmadan önceki yönetmeliği aynen uygulanıyordu. İlmî ve İdarî muhtariyeti ve özel öğretim üyesi ve yardımcısı kadroları yoktu. Kadrolar Millî Eğitim Bakanlığında ayrılmış gayet küçük kadrolardı. Millî Eğitim Bakanlığı bunlara istediği gibi tasarruf ediyordu.

b) Müessesenin devamlı olarak gece öğretimi yapması mahzurlu idi. Çünkü ikinci seneden itibaren Liseyi yeni bitirenler ekseriyeti teşkil edecek ve bu gençleri bütün gün boş bırakmak olmalıyacaktı. Bunların tamamını Eskişehir'in iş yerlerinde istihdam etmekte mümkün değildi. Bu yönden, derhal gündüz öğretimine dönmek mecburiyeti vardı.

Kısaca özetlediğim sebepler, müessesemizi kırtarmak için; ilmî ve idarî muhtariyeti almak, özel kadroların ayrılmasını, yönetme-

likle tesis edilen akademik kariyerin eksiklerinin giderilerek üniversitelere eşit hale getirilmesini bir kanuna bağlamaya bizi zorluyordu.

Bu konuda diğer kardeş müesseselerin bir ön çalışması vardı. Fakat bu kanun tasarısı Millî Eğitim Bakanlığında uzun seneler tetkikten kurtarılarak çıkarılamamıştı.

Akademiler için en radikal iş bu kanun tasarısını her ne pahasına olursa olsun çıkarmak idi.

Zorlu bir çalışma ve takip ile 15. Haziran. 1959 senesinde Akademileri bugünkü kanunlarına kavuşturmaya muvaffak olduk.

Bu kanunla Yüksek İktisat ve Ticaret Okulları İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri haline gelerek ilmi muhtariyeti tamamen kazanmışlar ve idarî muhtariyeti de kısmen elde etmişlerdir.

Akademilerin idaresi kendi organlarıyla yapılmakta, bütün öğretim, eğitim ve araştırma meselelerini kendi Profesörler Kurulu karara bağlamaktadır. 7334 sayılı Akademiler kanunu kadrolarında Millî Eğitim Bakanlığının diğer kadrolarından ayırmış ve onları oldukça genişletmiştir.

1959 - 1960 öğretim yılında gündüz öğretimine dönen Eskişehir Akademisine 349 öğrenci müracaat ettiğinden giriş imtihanı yapmak mecburiyetinde kalmıştır.

Ondan sonra her yıl giriş imtihanı yapılarak Akademiye öğrenci alınmıştır.

Öğretim Kadrosu :

1959 - 1960 öğretim yılında öğretim üyesi 16 ve asistanlar 7 kişi oldu. Bu ders yılının bir özelliğide öğretim üyelerinin sadece İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri öğretim elemanlarından değil, onun yanında İstanbul Üniversitesi İktisat ve Hukuk Fakülteleri ile Ankara Üniversitesi Hukuk ve Siyasal Bilgiler Fakülteleri Profesör ve Doçentleride öğretim kadromuz içinde yer almaya başlamıştır.

Bundan sonra her yıl öğrenci ve öğretim üyesi kadrosunun muntazam bir artış göstermiştir.

Üniversiter seviyede öğretim yapan her müessese için en önemli problem öğretim üyesidir. Onun için zamanı idareimizde bu konu

üzerinde önemle durulmuştur. Bugün 1964 - 1965 ders yılında Akademimizde 19 Profesör, 2 yabancı misafir profesör, 10 Doçent, 7 öğretim görevlisi 5 doktor asistan ve 9 asistan görev almış bulunmaktadır. Öğretim üyesi ve yardımcısı toplamı 53 dür. Belgeli öğrenciler nazara alınmazsa 30 kişiye bir öğretim üyesi veya yardımcısı düşmektedir.

Akademimizin köklü bir ilim müessesesi haline gelerek öğretim ve eğitimin yanında araştırma fonksiyonlarını da görebilmesi için kendi özel öğretim kadrosuna biran önce kavuşması lâzımdır. Müessese kurulduğu günden beri bu konu üzerinde durulmuş ve derhal bütün kürsülere asistanlar alınarak onların yetiştirilmesine çalışılmıştır. Altı sene gibi bir süre içinde doktoralarını yapan dört asistan yabancı memleketlere gönderilmiş ve doçentlik çalışmalarını ve imtihanlarını başarı ile bitirerek 1964 - 1965 öğretim yılında öğretim kadromuza katılmışlardır. Ayrıca önümüzdeki iki yıl içinde öğretim kadrosuna katılmak için 5 doktor asistanda doçentlik tezlerini hazırlamaktadırlar. Açıkça ifade edebilirim ki, Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisinin kendi özel öğretim kadrosu bu yıldan itibaren teşekkül etmiştir.

Öğrenci durumu. Lisans Öğrencileri :

Akademimize bugün kayıtlı olan normal 1664 öğrenci vardır. Belgeli olan ve belge imtihanlarına giren 1790 öğrenciyide ilâve edersek toplam 3454 olacaktır.

Lisans öğretimi genellikle iki safhada yapılmaktadır. İlk iki sene Lisans öncesi temel bilimler öğretiminin yapıldığı devredir.

Son iki sene ise ihtissa dallarına ayrılarak öğretim yapılır. Özellikle işletme idareciliği konusuna önem verilir.

Dört yıl sonunda başarı kazanan öğrencilere lisans diploması verilir.

Bugüne kadar lisans diploması alan 220 öğrenci vardır.

Doktora Öğrencileri :

Akademide doktora öğrencileri için ayrılan kadro gayet dar tu-

tulmuştur. Sosyal ilimleri okuyan ve lisans diploması olan herkes yabancı dil imtihanını vermek şartıyla doktora öğrencisi olabilir. Bu konuda memleketimizde mevcut benzeri fakültelerin maalesef inhisarcı tutumlarının dışında kalınmaya bilhassa dikkat edilmiş ve bu iş garplı bir anlayış içinde yürütülmeye çalışılmıştır.

Doktora Kurları ve seminerleri Kasım ayında derhal başlamakta ve her gün yapılmaktadır.

Bugün Akademide Doktora öğrenimini yapan 26 öğrenci vardır.

Bugüne kadar doktora öğrenimini tamamlayarak İktisadi ve Ticari İlimler Doktoru unvanını 6 kişi almıştır.

Kitaplık Durumu :

Sosyal ilimlerin öğretim eğitim ve araştırması ile meşgul olan müesseseler için en önemli unsurlarından biride kitaplıklarıdır.

Akademimiz kurulduğu günden itibaren bu konuya gerekli önemi vermiş ve her yıl kitap ve periyodik mevcudunda muntazam bir artış göstermiştir. Bugün kütüphanemizde kendi konularımızla ilgili 9257 cilt kitap vardır. Muntazam gelen periyodiklerin sayısı 86 dır.

Bina Durumumuz :

Akademimiz Eskişehir'de dağılmış 4 ayrı binâda fonksiyonlarını yerine getirmeye çalışmaktadır.

Birincisi Merkez binâdır. Şehit Cengiz Topel Caddesindedir. Bu binâda Reislük, İdare, muhasebe ve Kütüphane bulunmaktadır.

İkincisi Devlet Demir Yolları İşletmesinden Kiralanan binâdır. Burada Reis muavinliği ve Dershaneler, talebe lokali mevcuttur. Öğretim burada yapılmaktadır.

Üçüncü bina Vilâyet yanında bir iş hanının üst katıdır. Doktora kurlarının yönetimi ile uğraşan Reis muavini, Ziraî İktisat Enstitüsü ve kürsüler mensuplarının çalışma odaları vardır.

Dördüncü binâ ise İstasyon Caddesi üzerindedir. Yurt olarak Yüksek Öğretim Kredi ve Yurtlar Kurumu tarafından kiralanmıştır. Yatakhane, yemekhane, revir ve okuma odalarından ibarettir.

Bu özet açıklamadan sonra Eskişehir Üniversitesinin nüvesini teşkil ettiğinde asla şüphe olmıyan Akademiye gelecekteki gelişmeyi nazara alarak kendi özel tesislerine kavuşturmak zarureti açıktır. Bu konuda bugüne kadar geçen çalışmaları çok kısa olarak arz etmek isterim.

Akademi kurulur kurulmaz kendi özel tesislerinin öncelikle yapılması için çalışmalara başladık. Önce karşımıza arsa konusu çıktı. Millî Eğitim Bakanlığının eğilimi arsa için para ödememektir. Hazineye, belediyeye ve Millî Eğitime tahsisli arsaları tesbit ettik ve bunlar üzerinde tercihler yaptık. İlk görüş Ticaret Lisesinin yanına bir aneks yaparak buraya Akademiye sokmaktı. Buna kesin olarak muhalefet ettik. İkinci görüş, Erkek Sanat Enstitüsünün ön bahçesinde Atatürk Caddesine bakan cepheden genişçe bir kısım ayırarak buraya Akademi Binâsını inşa etmektir. Bu zaten tarafımızdan ileri atılmış ve Meslekî Teknik Öğretim Müsteşarlığının muhalefetine rağmen kabul edilmişti. Tahsis yapıldı, projeler yapıldı, ihale edildi ve 1960 tarihinde temel atıldı. Fakat 27 Mayıs İhtilâlinde sonra Millî Eğitim Bakanlığı Teknik Müsteşarlığı projeyi tadil ederek buraya Sanat Enstitüsünün dershaneler blokunu inşa etti. Bu suretle Akademi gene yersiz kaldı.

Bundan sonra bizde Üniversite fikri doğdu ve şehrin kenarlarında geniş bir saha aramıya koyulduk.

En nihayet Tepebaşı - Zincirlikuyu mevkiinde Topçular askerî tesislerinin olduğu tepeyi seçtik. Buradan bir parça arazi almak için çalışmalara başladık. Fakat Millî Savunma Bakanlığında bu konuda iki defa menfi cevap aldık. Bu arada zamanın Valisi bize İki Eylül Caddesi üzerinde bulunan ve Opera inşaatına tahsis edilen sahayı teklif ettiler. Bu fikre muhalefet ettik. Fakat Fulbright bursu kazanarak 8 ay için Amerika Birleşik Devletlerine gittiğimde bu konu üzerinde bazı çalışmalar ve yazışmalar yapılarak olgun bir hale getirilmiş. Memlekete dönüşümde tekrar binlerce Yüksek Öğretim gencinin Şehrin ortasına ve inkişaf imkânı olmayan bir yere sokmaya şiddetle muhalefet ederek, Vali Beyin darılması pahasına da olsa o arsayı almadık. Yeniden Tepebaşı üzerinde durduk.

Bu arada İş adamlarımızdan Vehbi Koç ile Ekonomik ve Sosyal Etüdler Konferans Heyetinin Çınar Otelinde tertipledikleri seminerde konuşurken Akademiyin gelişmesini ve binâ durumunu

anlattım. Kendileri bir buçuk milyon liraya bir Akademi Binâsını yapabileceklerini bana vaad ettiler. Ayrıca Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Kurulunda Eskişehir'de Akademi Sitesi içinde 300 kişilik bir yurt inşa etmelerini teklif etmiştim. Bu hususta Genel Kurulca kabul edilerek 1963 yılı için 3 milyon lira ayrıldı.

Fakat bir türlü arsa işini halledemiyorduk. Nihayet 1 Mart 1963 günü İstanbuldaki Akademide derslerime gittiğimde Vali İhsan Tekin telefonla beni aradı. Başbakan, Genel Kurmay Başkanı, Millî Savunma Bakanı ve Kuvvet Kumandanlarından bazılarının Eskişehir'e geldiklerini haber verdi. Bende derhal Eskişehir'e dönerek ertesi günü Ordu Evinde, Genel Kurmay Başkanı ile, Millî Savunma Bakanı, Hava Kuvvetleri Kumandanı, Vali, Milletvekilleri, Garnizon Kumandanının hazır bulunduğu toplantıda, bir konuşma yaptım. Akademinin gelişmesini binâ ihtiyacını ve bulunan imkânları bütün detayı ile anlattım. Genel Kurmay Başkanı Orgeneral Cevdet Sunay bu konuda büyük bir anlayış gösterdi ve Askeriyeye tahsisli araziden lüzumu kadar Akademiye ayıracaklarını ve emrini Ankara'ya döner dönmez vereceklerini açıkladılar Kısa bir süre sonra 75 bin metre karelik arsa Akademi Sitesi için alındı ve derhal inşaat hazırlığına başlandı.

1964 Malî yılında inşaata başlamanız lâzımdı. Fakat 1964 Bütçe tasarısında Akademi inşaatı için konan paralar Maliyece kaldırılmıştı. Bunun üzerine tek çare Büyük Millet Meclisi Bütçe Karma Komisyonunda gerekli ödeneğin koydurulmasına çalışmaktı.

Bu konuda bütün Eskişehir Milletvekillerini yardıma davet ettim. Bütçe Komisyonunda çok çetin bir çalışma sonunda ancak beş yüz bin lira bir ödenek koydurabildik. Bu bizim için bir sevinç kaynağı oldu. Bu suretle inşaat başlanmış olacaktı. Rakamın ehemmiyeti yoktu. İlerdeki senelerde biz bunu nasıl olsa tamamlayabilecektik.

Arsa ve para işi halledildikten sonra artık proje ve ihale işleri kalmıştı. Bunları da ilgili daireler nezdinde devamlı takip neticesinde kısa süre içinde tamamlamaya muvaffak olduk.

Akademi Sitesi içinde ilk inşaatın temeli 6 Temmuz 1964 tarihinde atıldı

Sekiz yüz bin liralık ilk kısım kürsü ve seminer odalarını kap-

sayan binanın kaba inşaatıdır. Binanın kabası yapılmış ve çatısı kapanmıştır.

İlk kısım inşaatını ikmalî ve buna Anfilerin ilâvesi için 1965 mali yılında bütçeye bir buçuk milyon lira ödenek konmuştur.

1966 senesinde idare, kafeterya ve misafirhane tesislerinin yapılması plânlanmıştır.

Akademi Sitesi için 300 kişilik erkek öğrenci yurdunun ihalesi yapılmıştır. Bunun malî portresi üç milyon liradır. 1965 yılı içinde bir buçuk milyon liralık yatakhane tesisleri ikmal edilecek ve 1966 yılında da gene bir buçuk milyon lira sarfile 600 kişilik yemekhane ve kafeterya hizmete girecektir. Bu, yatırım Yüksek Öğretim Kredi ve Yurtlar Kurumu tarafından yapılacaktır. Ödeneğin tamamı ayrılmıştır.

Araştırma merkezi ve kütüphane ayrı bir blok halinde Sayın Vehbi Koç tarafından yaptırılacaktır. Bu tesislerin proje ve keşif işleri hazırlanmıştır.

İnşaatına 1965 İlk baharında başlanacaktır.

Akademi Sitesi içinde Spor tesislerinin yapılması için Devlet Bakanlığı ve Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü nezdinde teşebbüslere geçtik. Olumlu sonuçlar alacağımıza inanıyoruz.

Akademi Sitesi için bize verilen arsayı genişletmek, imar durumunu tadil etmek, ve etrafını bir Üniversiteye yaraşır bir hale getirmek için Eskişehir Belediyesine müracaat edeceğiz. Gerekli düzenlemeyi yaptıracağımıza inanıyoruz.

Memleket gençliğine rahat ve olumlu bir öğretim ve eğitim sitesi hazırlamanın heyecanı ve mutluluğu içinde olduğumu bilhassa belirtmek isterim.

1964 - 1965 öğretim yılının öğrencilerimiz için başarılı ve memleketimiz için de hayırlı olmasını temenni ederim.